

Suomen teologinen instituutti
Matti Väisänen 5.4.2006

USKONKAPPALEIDEN TASAPAINO LUTHERIN AJATTELUSSA

JOHDANTO

Ihminen on levoton, kunnes hän löytää levon Jumalassa.≡ Käytännössä tämä kirkkoisä Augustinuksen ajatus ilmenee mm. siten, että ikääntyessään ihminen alkaa etsiä juuriaan. Minäkin olen kymmenen vuotta sitten puuhannut pystyyn Savon Väisästen sukuseuran ja joka ilta rukoilen sukuni pariin hengellistä herätystä.

Muun unohtuessa ihminen haluaa palata lapsuutensa maisemiin ja muistoihin. Psykologit väittävät, että me palaisimme jopa äidin kohtuun, jos se vain olisi mahdollista.

Ihminen löytää levon sielullensa kuitenkin vasta sitten, kun hän pääsee sukunsa ja juurtensa tutkimisessa niin pitkälle, että löytää varsinaisen kantaisänsä eli Jumalan. Vasta sitten hän on juurillansa ja löytää rauhan.

Tässä työrupeamassa paneudutaan neljään asiaan: Ensin tarkastellaan Raamatusta Jumalan omaa olemusta. Toiseksi käsitellään sitä, kuinka Jumalan oma olemus jäsentää Raamatun. Kolmanneksi tarkastellaan sitä, kuinka Jumalan olemus jäsentää myös ihmisen elämää. Neljänneksi luomme välähdyksen myös tämän- ja tuonpuoleisen väliseen yhteyteen.

Jumalan kolmiykyys ei ole pelkkä teoreettinen ajatus Jumalan olemuksen selittämiseksi, vaan se osoittaa samalla, kuinka Jumala on sitoutunut ihmisyyden koko skaalaan Luojana, Lunastajana ja Pyhittäjänä.

SISÄLTÖ

JOHDANTO

1. JUMALAN OLEMUS

1.1. Yleistä

1.2. Jumalan ykseys ja kolminaisuus Raamatussa

1.2.1. Vanha testamentti

1.2.2. Uusi testamentti

1.2.3. Persoonien erillisuus kolminaisuudessa

1.3. Tiivistelmä

2. JUMALAN OLEMUS JÄSENTÄÄ RAAMATUN

2.1. Lain kolmitahoisuus

2.1.1. Lain ensimmäinen eli yhteiskunnallinen käyttö

2.1.2. Lain toinen eli pelastava käyttö

2.1.3. Lain kolmas eli pyhittävä käyttö

2.2. Evankeliumin kolmitahoisuus

2.2.1. Luomisen evankeliumi

2.2.2. Sovituksen ja lunastuksen evankeliumi.

2.2.3. Pyhityksen evankeliumi

2.3. Tiivistelmä

3. JUMALAN OLEMUS JÄSENTÄÄ IHMISEN ELÄMÄN

3.1. Ensimmäisen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

3.2. Toisen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

3.3. Kolmannen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

3.4. Tiivistelmä

4. TÄMÄNPUOLEISEN JA TUONPUOLEISEN VÄLINEN YHTEYS

4.1. Jeesus Kristus

4.2. Raamattu

4.3. Sakramentit: Kaste ja Ehtoollinen

4.4. Entä Kristus meissä?

4.5. Tiivistelmä

PÄÄTÖS: 1, 2, 3, 4.

1. JUMALAN OLEMUS

Lähtökohtana teemamme tarkasteluun on Jumalan oma olemus. On paljon salaisuuksia, mysteereitä, mutta Jumalan kolmiykseys on niistä suurin. Se on kokko luomakunnan olemassaolon perustus ja ainoa kestävä selitys. Siksi Perkele vihaa sitä suunnattomasti.

Kristillisessä kirkossa Jumalan kolmiykeyden määrittely alkoi jo patristisella ajalla heti kristologisten pohdintojen ja ratkaisujen myötä. Tärkeimmät trinitaariset ratkaisut tehtiin 300-luvulla, mutta keskustelua kolminaisuudesta on kestänyt aina uskonpuhdistukseen ja jopa meidän aikaamme saakka. (Ks. Dogmihistorian yleisteokset, esim. Pelikan tai Hägglund. Tiivis opillinen esitys Jumalan kolmiykeydestä ja sitä koskevista harhoista löytyy McGrathilta: Kristillisen uskon perusteet, s. 309–337).

1.1. Yleistä

Sana kolminaisuus (lat. trinitas) ilmaisee, että Jumala on kolminainen ja samalla yksi. Tätä sanaa ei ole Raamatussa, mutta itse käsitteellä on vahva raamatullinen perusta. Athanasiuksen uskontunnustuksen mukaan on *"y k s i* Jumala kolmessa persoonassa ja kolme persoonaa *y h d e s ä* Jumalassa, nimittäin Isä, Poika ja Pyhä Henki".

Jumalan kolmiyhteydessä on kysymys kolmiykeydestä eli siitä, että Isä, Poika ja Pyhä Henki ovat lukumääräisesti yksi Jumala. Isästä, Pojasta ja Pyhästä Hengestä käytetään kustakin erikseen nimitystä "persoonaa", jolla tarkoitetaan itsenäisesti olemassa olevaa (vrt. persoonapronominit). Isä on siis eri persoonaa. Poika on eri persoonaa. Pyhä Henki on eri persoonaa. Kuitenkaan ei ole olemassa kolmea erillistä Jumalaa, vaan yksi ainoa.

Asian voisi yrittää ilmaista matemaattisesti miniyhtälöllä $1 = 3$. Jo peruskoulun ensiluokkalainen osaisi sanoa, että tuollainen yhtälö ei ole tosi. Emme ymmärrä, kuinka kolme voi olla yksi ja kuinka yksi voi olla kolme. Ihminen on rajoittunut. Jumala on ääretön. Jumala on puhuteltavissa, ei selitettävissä. Sen tähden mitkään tästä ajasta otetut esimerkit tai vertaukset eivät pysty Jumalan Kolmiykeyttä kattavasti havainnollistamaan. Pyhää Kolmiykeyttä voidaan tuntea vain siinä määrin kuin Raamatussa on siitä meille ilmoitettu.

1.2. Jumalan ykseys ja kolminaisuus Raamatussa

Sekä Jumalan ykseys että kolminaisuus on selvästi ilmoitettu sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa.

1.2.1. Vanha testamentti

Kolminaisuus tulee ilmi jo Vanhan testamentin ensimmäisissä jakeissa, jotka kuuluvat: *"A l u s s a , ("Bereesit" voidaan kääntää myös kuten Luther: 'E s i k o i s e n s a k a u t t a') loi J u m a l a taivaan ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan H e n k i liikkui vetten päällä. Ja Jumala sanoi: 'Tulkoon v a l k e u s.' Ja valkeus tuli" (1 Ms 1:1–3).*

Lutherin käännös on yhdenmukainen sen kanssa, mitä Apostoli Johannes sanoo luomisesta evankeliuminsa alussa: *"Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumala. Hän oli alussa Jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttansa ... ja Sana tuli lihaksi ja asui (alkukielen mukaan, "telttaili") meidän keskellämme"* (Jh 1: 1–4,9–14). Katso myös Kolossalaiskirjeen alkua, jossa Apostoli Paavali puhuu "esikoisen kautta" luomisesta (Kl 1:14–19) ja joka on suoranainen Vanhan testamentin ensimmäisen jakeen selitys.

Israelin vanha uskontunnustus (Shema) kuuluu: *"Kuule Israel! Herra, meidän Jumalamme (Elohenu = Jumalat), Herra on yksi (ainoa)"* (5 Ms 6:4; Mk 12:29, KR-38). (Sema Jisrael, Adonai Elohenu Adonai ehad). Heprealaisen tekstin "Elohenu" (Jumalamme) on siis monikkomuoto. Suomalaisessa Raamatussa monikkomuoto ei tule selvästi näkyviin, koska siinä yksikkö ja monikko ovat samanlaiset. Heprealaisen tekstin sisältö tulisi selvemmin ilmi, jos ilmaisimme sen hiukan virheellisellä suomenkielellä: "Kuule, Israel! Herra, meidän J u m a l a t , Herra on yksi." Jumala on siis monta ja kuitenkin yksi. (KR-92:n käännös AKuule, Israel! Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin≡ on hukannut koko jakeen ydinsanomana).

Hepreankielessä on kolme lukusijaa: yksikkö, kun puhutaan yhdestä, duaali, kun puhutaan kahdesta ja monikko, kun puhutaan useammasta kuin kahdesta. Niin ollen *Jumalan ykseyden ja kolminaisuuden puolesta puhuu VT:ssa sekin, että monikossa säännöllisesti esiintyvien Jumalan nimien (Elohim, Adonai) yhteydessä olevat verbit, adjektiivit, pronominit ja muut määreet ovat tavallisesti yksikössä (esim. 1 Ms 1:26; 2 Kn 19:4,10; Ps 7:10; Ps 57:3).*

Kolminaisuuden puolesta kertoo myös se, että Jumala puhuu itse itsestensä monikossa: *"Ja Jumala sanoi: 'T e h k ä ä m m e ihminen k u v a k s e m m e, k a l t a i s e k s e m m e'"* (1 Ms 1:26, samoin 1 Ms 3:22; 11:7; Js 6:8).

1.2.2. Uusi testamentti

Jopa Uuden testamentin tärkeimmässä trinitarisessa kohdassa, Jeesuksen kastekäskyssä, on samalla todistus Jumalan ykseydestä: *"... kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen n i m e e n (yksikkö, eikä 'nimiin', monikko)"* (Mt 28:19). – Jumalan olemuksen puolesta on siis olemassa vain y k s i Jumala. Tämä on koko Raamatun, sekä Vanhan että Uuden testamentin, yhteinen todistus.

1.2.3. Persoonien erillisyys kolminaisuudessa

Jeesuksen kastetapahtumassa näkyy hyvin, kuinka yhden Jumalan kolme eri persoona ovat samanaikaisesti erillisinä olemassa: *"Kun J e e s u s oli kastettu, nousi hän kohta vedestä, ja katso, taivaat aukenivat, ja hän näki Jumalan H e n g e n tulevan alas niin kuin kyyhkysen ja laskeutuvan hänen päällensä. Ja katso, taivaasta kuului (I s ä n) ä ä n i, joka sanoi: 'Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt'"* (Mt 3:16–17).

1.3. Tiivistelmä

Kolminaisuusoppi sisältää paradoksin ja mysteerin, jota ihmisjärki ei yrityksistään huolimatta voi ymmärtää.

Kristinusko lepää Jumalan kolmiykeyden varassa. Jos hylkäämme kolminaisuusopin, joko ajaudumme polyteismiin (kolme Jumalaa) tai kiellämme Kristuksen jumaluuden ja teemme Pyhästä Hengestä persoonattoman voiman.

Oppia Jumalan kolmiykeydestä on sanottu kristillisen kirkon keskeisimmäksi dogmiksi. Siitä kiinnipitäminen tai sen hylkääminen vaikuttaa ratkaisevasti pelastusoppiin, käsitykseen Kristuksesta ja ihmisestä, samoin kuin ihmisen arkivaellukseen.

2. JUMALAN OLEMUS JÄSENTÄÄ RAAMATUN

Jumalan olemus jäsentää koko Jumalan sanallista ilmoitusta. Sekä laki että evankeliumi ovat kolmitahoisia Jumalan kolminaisuuden perusteella: voimme puhua luomisen, lunastuksen ja pyhityksen evankeliumista. Vastaavasti voimme puhua lain ensimmäisestä, toisesta ja kolmannelta käytöstä.

2.1. Lain kolmitahoisuus

Luterilaisten tunnustuskirjojen mukaan "Laki on annettu ihmisille kolmesta syystä. Ensiksi sen tähden, että sen avulla säilyisi ulkonainen säädyllyisyys villien ja tottelemattomien ihmisten kohdalla. Toiseksi, että ihmiset sen avulla saatettaisiin syntiensä tuntemiseen. Kolmanneksi, että heillä uudestisyntymisen jälkeen ... olisi varma ohje, jonka mukaan ... heidän tulisi ojentaa ja muodostaa koko elämänsä" (Sovinnonkaava, I, 6:1).

2.1.1. Lain ensimmäinen eli yhteiskunnallinen käyttö

Lailla Jumala säätelee ihmisen ulkonaista käyttäytymistä niin, että yhteiskunnassa säilyisi sen lakien mukainen järjestys. Lain ensimmäiseen käyttöön nähden ihmisen tahto on *vapaa*. Ihminen pystyy ulkonaisesti olemaan esim. tappamatta lähimmäistään, jos hän vain tahtoo niin. Lain ensimmäinen käyttö tuottaa niin ollen yhteiskunnallisella alueella ulkonaista vanhurskautta eli moralismia.

Lain ensimmäisen käytön kieltäminen johtaa anarkiaan ja yhteiskunnan tuhoutumiseen, kaikkien sotaan kaikkia vastaan. Aikamme terrorismi on tästä selkeä esimerkki.

2.1.2. Lain toinen eli pelastava käyttö

Tosin laki ei pelasta ketään, vaan se valmistaa tietä pelastukselle. Se tekee ihmisen siksi, mitä ihminen on eli syntiseksi ja pelastusta tarvitseväksi. Lain toinen käyttö vie syvemmälle kuin ensimmäinen käyttö. Se menee motiiveihin ja omantunnon alueelle asti. Lain toiseen käyttöön nähden ihmisen tahto on *sidottu*. Hän on syntiinlankeemuksen ja sitä seuranneen perisynnin tähden pahan orja ja hengellisesti kuollut. Toisin sanoen hän on itsessään Jumalan tahdon tekemiseen nähden saman mahdottomuuden edessä kuin on fyysisesti kuollut mihin tahansa ulkonaiseen tekemiseen nähden. Kuollut ei tahdo eikä tee.

Myös uudestisyntymisen jälkeen laki ilmoittaa uskovalle todeksi sen, mitä hän jatkuvasti on eli armoa tarvitseva syntinen. Uskova ihminen on nimittäin Jumalan edessä jatkuvasti kokonaan syntinen ja kokonaan vanhurskas. Lain avulla Pyhä Henki osoittaa uskovalle, että tämä on jatkuvasti armoa tarvitseva, jotta Jumala saisi häntä jatkuvasti armahtaa, kuten evankeliumi kertoo.

Toisessa käytössään laki herättää hengellisesti kuolleen näkemään syntinsä ja syyllisyytensä Jumalan edessä sekä oman kadotetun tilansa.

Lain toisen käytön kieltäminen riistää ihmiseltä itsensä tuntemisen sekä tarpeen ja edellytykset ymmärtää evankeliumia eli Kristusta ja Hänen sovitustyötään.

2.1.3. Lain kolmas eli pyhittävä käyttö

Tosin laki ei pyhitä ketään, mutta se opettaa *uskovalle* Jumalan tahdon. Uskovan tahto on yhtä Jumalan tahdon kanssa samassa suhteessa kuin Pyhä Henki on saanut sijaa uskovassa.

Jos kiellämme lain kolmannen käytön kadotamme uskovina Jumalan tahdon tuntemisen. Samalla meiltä katoaa syntisyytemme tunteminen ja ajaudumme vähitellen joko epätotuudelliseen perfektionismiin eli täydellisyysoppiin, jolloin luulemme olevamme itsessämme pyhiä tai sitten me ajaudumme ns. lihan pyhyteen ja takaisin maailmaan. Lankeamme joko ylöspäin tai alaspäin, hukumme joko pyhyteemme tai pahuuteemme.

On siis olemassa kolmenlaista antinomismia, lain I, II ja III käytön kieltämistä. Campus Crusade for Christin mukana Suomeen on tullut lain II ja III käytön antinomismi. Se edustaa ns. lain historiallista tulkintaa, jonka mukaan Jumalan laki on kuuluu vain juutalaisille ja heillekin vain Siinain ja Golgatan välisenä aikana. (Rm 10:4. Ks. jakeen tulkinta, Matti Väisänen: Pyhä evankeliumi Roomalaiskirjeessä II). Lain III käytöstä on Suomessa väännetty kättä erityisesti lundilaisuuden vaikutuksesta 1900-luvun puolen välin tienoilla.

2.2. Evankeliumin kolmitahoisuus

Lain tavoin myös evankeliumi on kolmitahoinen. Voidaan puhua luomisen evankeliumista, lunastuksen evankeliumista ja pyhityksen evankeliumista.

Luomisen evankeliumi kuvaa Isän työtä. Lunastuksen evankeliumi kuvaa Pojan työtä. Ja pyhityksen evankeliumi kuvaa Pyhän Hengen työtä.

2.2.1. Luomisen evankeliumi

Luomisen evankeliumi kertoo, mitä *Jumala* on tehnyt ja tekee ja että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi ja on äärettömän arvokas.

Luomisen evankeliumin kieltämisen mukana ihminen kadottaa elämän tarkoituksen, sen mukana elämän ilon ja vastuullisuuden sekä itsestään että toisista. Ateistinen kommunismi ja ns. kehitysoppi makroevoluution osalta ovat esimerkkejä yrityksistä syrjäyttää Jumala/Luoja. Kyseiset ideologiathan edustavat puhdasta materialismia, jossa kaikkivaltiaalla elävällä Jumalalla ei ole sijaa; Jumala ei ole luonut maailmaa, vaan maailma on luonut Jumalan, ne sanovat.

2.2.2. Sovituksen ja lunastuksen evankeliumi

Sovituksen ja lunastuksen evankeliumi kertoo, mitä *Jeesus Kristus* on tehnyt meidän puolestamme: Hän on *sovittanut* meidät Jumalan kanssa täyttämällä lain meidän puolestamme (aktiivinen sovitus, oboedientia activa) ja kantamalla meidän syntimme rangaistuksen Golgatalla (passiivinen sovitus, oboedientia passiva). Samalla Hän on *lunastanut* meidät vapaiksi turmiovalloista.

Sovituksen ja lunastuksen evankeliumin hylkääminen merkitsee iankaikkisen elämän menettämistä ja kadotukseen joutumista.

2.2.3. Pyhityksen evankeliumi

Pyhityksen evankeliumi kertoo, mitä *Pyhä Henki* tekee ihmisen saattamiseksi uskon kautta Jumalan yhteyteen ja luomistyön vähittäiseksi palauttamiseksi uskovassa ihmisessä. Pyhitys on luomisen palauttamista lunastuksen perusteella.

Pyhityksen evankeliumin hylkääminen merkitsee hengellisen elämän teoretisoitumista ja näivettymistä.

Ihmistä ajatellen luominen ja pyhitys tapahtuvat ihmisessä. Ihmisen tahto on niissä mukana. Siksi ne eivät ole täydellisiä, vaan suhteellista ja keskeneräisiä. Sovitus ja lunastus sen sijaan on tapahtunut meidän ulkopuolellamme ja ilman meitä. Siksi se on myös täydellinen ja loppuun suoritettu. Jeesus sanoi ristillä omasta työstään: "Se on täytetty!" Siksi Kristuksen työhön perustuva syntien anteeksiantaminenkin on täydellistä. Luominen ja pyhitys sen sijaan jatkuvat.

2.3. Tiivistelmä

(1) Lain ja evankeliumin kolmitahoisuuden ymmärtäminen Jumalan kolmiykeyden

perusteella ja (2) lain ja evankeliumin erottaminen (ei eristäminen; distinction, no separation) toisistaan ovat Raamatun ymmärtämisen avaimia.

Ensimmäinen kysymykseni omassa raamatuntutkistelussani on aina, onko tässä kysymys Isän vai Pojan vai Pyhän Hengen työstä. Toinen kysymykseni on: Onko ko. kohdassa kysymys laista vai evankeliumista. Nämä kaksi kysymystä säästävät raamatuntutkistelumme pahimmilta ojaanajoilta.

3. JUMALAN OLEMUS JÄSENTÄÄ IHMISEN ELÄMÄN

Jumalan kolmiykeyden eli kolmen uskonkappaleen oikea *tasapaino* uskossamme ja elämässämme on erittäin oleellinen asia. Se, miten eri uskonkappaleet, ts. *Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen* työ, painottuvat kristillisessä kirkossa ja hengellisessä liikkeessä, luo ko. yhteisöille sekä niiden jäsenille uskon ja sen harjoittamisen perusilmeen, sillä Jumalakuvasamme vaikuttaa syvästi meidän elämäämme. Vinoutunut käsitys Jumalasta tuottaa vinoutunutta elämää. Eri uskonkappaleitten väärästä korostuksesta seuraa vammoja kristityn elämässä. Suurin osa elämäni aikana käydyistä sielunhoidollisista keskusteluista on käyty vinoutuneen Jumala-kuvan johdosta.

3.1. Ensimmäisen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

Muotojumalaisuudessa, ennen elävää uskoa Pyhän Hengen ja Kristuksen kautta, keskityimme Isään. Kun Pyhä Henki vei sitten elävään Kristuksen tuntemiseen (ja Isän luo), tuli kiusaus käydä halveksimaan – tosin tiedostamatta – Isää, jota ennen "seurasimme", tosin luulouksessa, emme todellisessa, sillä mehän kutsuimmekin häntä vain nimellä Korkein tai jotain vastaava.

Korostaessamme toista ja / tai kolmatta uskonkappaletta me herätyskristityt huomaamattamme usein laiminlyömme ensimmäisen uskonkappaleen. Missä niin käy, siitä on lukuisia kielteisiä seurauksia jokapäiväisessä elämässämme.

Yksi kielteinen seuraus on ns. ajallisten asioiden väärä *hengellistäminen*. Siellä, missä ensimmäinen uskonkappale / Jumalan työ käytännössä syrjäytyy niin, ettei sitä ole itsenäisenä olemassa lainkaan, ensimmäisen uskonkappaleen eli luomisen piiriin kuuluvat asiat siirtyvät huomaamatta joko toisen uskonkappaleen eli lunastuksen tai kolmannen uskonkappaleen eli Pyhän Hengen alueelle. Näin ko. asiat eivät lakkaa tietenkään olemasta, mutta ne siirtyvät väärään paikkaan Jumala-kuvassamme ja teologiassamme.

Jokapäiväinen elämä voi rajoittua väärällä tavalla. Moneen tämänpuoleiseen tulee kielteinen asenne. Monet ensimmäisen uskonkappaleen asiat, kuten harrastukset, kulttuuri, tiede – jopa lääketiede ja sen parannuskeinot – , taide, luonto, helposti synnillistetään ja kielletään tai ainakin niitä väheksytään niin, ettei niitä nähdä Jumalan työnä.

Näin tehtäessä ei huomata, että samalla *Jeesuksen ihmisyys* tulee negativisoiduksi.

Kun Jeesus nähdään vain Jumalana, silloin Jeesuksen seuraaminen on pelkästään hengellistä, yliluonnollista, vaikka tosiasiasa se, että Jumala tuli Jeesuksessa ihmiseksi, osoittaa, että inhimillinen elämä ei itsessään ole pahaa. Itse asiassa kaikki ensimmäisen uskonkappaleen piiriin kuuluvat asiat ovat Jumalan palvelemista.

Käsitys ihmisen *parantamisesta* vääristyy: Missä ensimmäisen uskonkappaleen asiat on siirretty toisen uskonkappaleen alueelle kuuluviksi, siellä suhtaudutaan ensimmäisen uskonkappaleen mukaiseen lääkäreitten ja sairaanhoidon kautta tapahtuvaan parantamiseen usein pidättyvästi ikään kuin rukouksella tai sairaitten parantamisen armolahjan avulla parantaminen olisi ainakin pyhempää. Ajaututaan tilanteeseen, jossa Pyhän Kolminaisuuden eri persoonat kilpailevat (uskossamme) parantamisen kunnian keskenään.

Olisi hurmahenkisyyttä kuvitella, että Afrikan terveydenhoito-ongelmat ratkaistaisiin lähettämällä sinne mahdollisimman paljon rukouksella parantajia tai henkilöitä, joilla on ns. sairaittenparantamisen armolahjoja. Näitäkin tarvitaan, mutta samalla meidän tulee tunnustaa, että Jumalan normaalein tapa parantaa on lääketiede ja sitä tuntevat lääkärit ja sairaanhoitajat. Uskon vakaasti, että Jeesus voi tänäänkin muuttaa kivet leiviksi. Eikä meillä Suomessa olisi raaka-aineestakaan pulaa. Siitä huolimatta olisi hurmahenkisyyttä yrittää ratkaista maailman nälkäongelmaa rukoilemalla mainitun ihmeen tapahtumista.

Samalla *sielunhoito* ohenee helposti pelkäksi ripiksi, ikään kuin kaikki ensimmäisen uskonkappaleen alueen sielun vammat olisivat ripillä hoidettavissa. Näin syyllistytään usein puoskarointiin tapauksissa, joissa tarvittaisiin terapeuttia, psykiatria tai muuta neuvomista ja apua.

Myös kristillisen kirkon *julistuksen* välinerepertuaari ja koko jumalanpalveluselämä kaventuvat minimiin, puheeksi ja virreksi. Muut Jumalan luomat ja antamat lahjat pakastetaan tai kelpuutetaan vain paholaisen palvelemiseen. Ei nähdä myöskään liturgisen elämän rikkauden merkitystä. Kuvat, värit, symbolit, liturgiset eleet polvistumisineen ja ristinmerkkeineen tulisi auttaa ihmistä luotuna kokonaisvaltaiseen ja konkreettiseen jumalanpalveluselämään. Siksi luterilainen kirkko on aina hyljännyt jyrkästi kuvainraaston. Kuvilla on sanoma muillekin kuin lukutaidottomille.

3.2. Toisen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

Toisen uskonkappaleen syrjäytyminen merkitsee *sovituksen ja lunastuksen syrjäytymistä*. Seurauksiltaan kohtalokkain vikaan meno tapahtuu, kun painopiste siirtyy toisesta uskonkappaleesta pois, joko ensimmäiseen tai kolmanteen uskonkappaleeseen eli sovituksesta ja lunastuksesta jompaankumpaan, luomiseen tai pyhitykseen. Painopiste siirtyy tällöin samalla Jumalasta ihmiseen, ehdottomasta suhteelliseen, täysin valmiista keskeneräiseen.

Kaikki evankeliumin kolme eri tahoja eivät ole ihmistä ajatellen keskenään tasavertaiset. Evankeliumia tulee julistaa kaikissa kolmessa ulottuvuudessa, mutta *oikeassa keskinäisessä suhteessa*: Jeesuksen ylimmäispapillinen työ eli sijaissovitus

kaiken keskuksena ja perustana.

Toinen uskonkappale on ehdottomasti tärkein, koska se on pelastuksen uskonkappale, mutta sitä korostaessamme emme saa laiminlyödä myöskään ensimmäistä uskonkappaletta.

3.3. Kolmannen uskonkappaleen syrjäytyminen ja sen seuraukset

Aina silloin kun Jumala tekee jotakin ihmisessä tai ihmisen välityksellä, hän tekee sen Pyhän Hengen kautta. Sen tähden *kolmannen uskonkappaleen eli Pyhän Hengen syrjäytyminen* elämässämme merkitsee koko hengellisen elämämme teoretisoitumista ja turhentumista. Meistä tulee ns. aivouskovia, Jeesuksen ajan fariseusten kaltaisia. Meissä on vain jumalisuuden ulkokuori, mutta me kiellämme sen voiman (2Tm 3:5). Meistä tulee ankaria toisia kohtaan mutta laupiaita itsellemme.

Tietää kolmiyhteisestä Jumalasta yhtä ja toista tai elää jatkuvassa yhteydessä häneen ovat kaksi eri asiaa.

3.4. Tiivistelmä

Syntiinlankeemuksen ja sen seurausten tähden toisella uskonkappaleella tulee olla keskeinen asema kristillisessä opetuksessa ja uskossamme. Toinen uskonkappale on kokonaan valmis ("se on täytetty", Jh 19:30), muut eivät. Nimenomaan toista uskonkappaletta Pyhä Henki ihmisille kirkastaa, sillä sen kautta avautuu kolmas uskonkappale eli saadaan Pyhä Henki ja opitaan tuntemaan Isä sellaisena kuin hän on eli ensimmäinen uskonkappale.

4. TÄMÄNPUOLEISEN JA TUONPUOLEISEN VÄLINEN YHTEYS

Luomisen, lunastuksen (sovituksen ja lunastuksen) ja pyhityksen välisessä yhteydessä on kysymys tämän- ja tuonpuoleisen välisestä yhteydestä. Asiaa kuvatkoot seuraavat kolme esimerkkiä:

4.1. Jeesus Kristus

Jumala on tullut Jeesuksessa ihmisten keskelle. Jumala on hänessä niin, että Jeesus Kristus on sekä ihminen että Jumala.

Siitä huolimatta Jeesus Nasaretilaisen ulkonainen olemus ei ole poikkeuksellinen. Jeesus näytti tämänpuoleiselta samalla tavalla kuin kaikki muutkin. Kuitenkin hän on samalla Jumala.

Ylösousemuksessa ja taivaaseenastumisessa Jeesus Nasaretilainen ei riisuuntunut pois ihmisyydestään. Isän oikealla puolella taivaassa tänään oleva Jeesus Kristus on Jumala ja ihminen.

Näin tämänpuoleinen ja tuonpuoleinen, inhimillinen ja jumalallinen, luominen ja lunastus yhdistyvät Jeesuksessa Kristuksessa.

4.2. Raamattu

Kristus asuu taivaassa, mutta hän asuu myös Raamatun sanassa (reaalipreesenssi). Raamattu on samanaikaisesti kokonaan Jumalan sanaa ja kokonaan ihmisen sanaa. Kristus lähestyy Raamatun sanassa ihmistä ja ilmoittaa siinä meille itsensä ja pelastaa sen kautta meidät.

Raamatun sana ei ulkonaisesti poikkea millään tavalla mistä tahansa muusta inhimillisestä tekstistä.

Näin tämänpuoleinen ja tuonpuoleinen, inhimillinen ja jumalallinen, luominen ja lunastus yhdistyvät Raamatussa.

4.3. Sakramentit: Kaste ja Ehtoollinen

Kristus on läsnä myös sakramenteissa (reaalipreesenssi). Joka ottaa sakramentin vastaan, ottaa vastaan itsensä Kristuksen ja hänessä syntien anteeksiantamisen.

Sakramentit eivät vain kuvaa Kristusta tai muistuta Kristuksesta, niin kuin reformoidut opettavat. Sakramentin aineet eivät myöskään muutu olemuksensa (substanssinsa) puolesta muuksi, mitä ne ovat, vaikka Rooman kirkko opettaa ehtoollisesta niin.

Näin tämänpuoleinen ja tuonpuoleinen, inhimillinen ja jumalallinen, luominen ja lunastus yhdistyvät sakramenteissa eli pyhässä kasteessa ja Herran pyhässä ehtoollisessa.

4.4. Entä Kristus meissä?

Raamatun mukaan Pyhä Henki asuu uskovissa. Kristuksen asuminen Pyhän Hengen kautta meissä ja edellä mainitut kolme (Jeesus, Raamattu ja sakramentit) ovat kuitenkin luomisen ja lunastuksen välistä yhteyttä ajatellen eri kategorian asioita.

Jeesus, Raamattu ja sakramentit ovat samanaikaisesti *kokonaan jumalallisia* ja *kokonaan inhimillisiä*. Uskovan ihmisen laita on toisin. Pyhä Henki asuu kyllä hänessä, mutta hän ei ole silti mikään uusi Kristus. Kristitty on kyllä samanaikaisesti *kokonaan syntinen* ja *kokonaan vanhurskas* Kristuksen tähden, mutta se on aivan eri asia kuin olla kokonaan inhimillinen ja kokonaan jumalallinen.

Eräissä kristillisissä piireissä ajatellaan, että uskova ihminen on sakramentti, jopa ainut todellinen sakramentti eli aineellisen muodon ottanut, havainnollistettu Jumalan sana. Sellainen ajattelu johtaa helposti hurmahenkisyyteen tai paremminkin: se on hurmahenkisyyttä.

4.5. Tiivistelmä

Kristuksen todellinen läsnä oleminen armonvälineissään eli reaali-presenssi merkitsee sitä, että kohdataksemme Kristuksen meidän ei tarvitse tehdä 2000 vuoden mittaista ajatusmatkaa Golgatalle tai yrittää kurottautua taivaaseen. Ei, vaan Kristus tulee itse armonvälineissään meidän aineellisten ihmisten luo aineellisessa muodossa ja tuo kaikki Golgatan aarteet meille mukanaan. Meidän ei tarvitse matkustaa hänen luokseen, vaan hän on matkustanut ja matkustaa meidän luoksemme. Meidän ei siis tarvitse kuvitella häntä olevaksi ja tulevaksi, vaan hän on ja tulee (hoc est!).

PÄÄTÖS

1. Kristinusko lepää Jumalan kolmiykeyden varassa. Jos hylkäämme kolminaisuusopin, menetämme kristinuskon: Jumalan *ykseyden* kieltäminen johtaa polyteismiin (kolme Jumalaa); Jumalan *kolminaisuuden* kieltäessämme kiellämme Kristuksen jumaluuden ja teemme Pyhästä Hengestä persoonattoman voiman.
2. (a) Jumalan kolmiykeyden ja lain ja (b) evankeliumin kolmitahoisuuden ymmärtäminen ja (c) lain ja evankeliumin erottaminen toisistaan ovat Raamatun ymmärtämisen avaimia.
3. Kolmen eri uskonkappaleen eli Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen oikea tunteminen ja oikein painottuminen uskon elämässämme auttavat meitä terveeseen uskoon ja tasapainoiseen elämään.
4. Luomisen, lunastuksen ja pyhityksen välisen eron näkeminen varjelee uskoamme terveenä ja suojelee myös hurmahenkisyydeltä.